

Fundație OutNobel la Cluj-Napoca

Petre T. Frangopol

Cu prilejul numeroaselor manifestări științifice ce au marcat aniversarea a 85 de ani de învățământ medical în limba română la Cluj (6-11.12.2004), a avut loc *Primul Simpozion OUTNOBEL*, în ziua de vineri 10 decembrie 2004, organizat de Fundația cu același nume, înființată de Profesorul Dr. Gheorghe Benga, m.c. al Academiei Române, șeful catedrei de Biologie Celulară și Moleculară a Universității clujene de Medicină și Farmacie “Iuliu Hațieganu”. Fundația *OutNobel*, prima de acest fel din lume, după cunoștința noastră, va acorda, anual, premii, sprijinitorilor ei, dar mai ales celor care de-a lungul anilor au fost omiși, voit sau nevoit, să devină laureați ai celui mai râvnit premiu de consacrare al lumii științifice, economice și politice contemporane, atribuit începând cu anul 1901 de către Comitetul Nobel al Academiei Regale din Suedia, pentru chimie, fizică, medicină, literatură, economie și pace.

Omiterea cu bună știință de la acordarea Premiilor Nobel, a numeroși scriitori a căror valoare este de necontestat, dar și a oamenilor de știință care după cutumele și normele internaționale au fost *adevărații* descoperitori, deci deschizători de drumuri în domeniul lor, care au adus mari servicii umanității și au contribuit la progresul cunoașterii, nu mai constituie o noutate. Lista este lungă....

În cadrul *Primului Simpozion OutNobel* au fost amintite prioritățile mondiale ale cercetătorilor români și americani care meritau Premiul Nobel, dar au fost în mod deliberat omiși.

Astfel, Rectorul UMF Cluj, prof. dr. Marius Bojiță a prezentat comunicarea *Victor Babeș (1854-1926) – descoperitorul principiului seroterapiei, primul om de știință român care ar fi meritat Premiul Nobel din 1901 pentru Fiziologie și Medicină* atribuit pentru acest principiu, care a deschis o nouă eră în științele medicale. În continuare, prof. Gabriela Roman (UMF-Cluj) a punctat *Prioritatea lui Nicolae C. Paulescu (1869-1931) în descoperirea insulinei pentru care s-a acordat Premiul Nobel în 1923*; iar prof. Radu Iftimovici, reputat istoric al medicinei românești, a readus în atenția celor de azi, cu o vervă și date care au captivat numeroasa audiență, un *alt ilustru om de știință român omis de la Premiul Nobel pentru Fiziologie și Medicină, profesorul C. Levaditti*.

Anul 2003 a consemnat o dublă omisiune –deliberată- de la atribuirea premiilor Nobel: pentru medicină prof. Raymond Damadian (SUA) și pentru chimie prof. Gh. Benga (România). Fundația OutNobel își validează activitatea în prezent și în viitor prin atragerea în rândurile ei a unor personalități din lumea științifică națională și internațională.

Prof dr. Vasile V Morariu (Universitatea “Babeș-Bolyai” și ITIM – Cluj) Președintele de onoare al Societății Române de Biofizică, a prezentat personalitatea lui Raymond Damadian, care a aderat la Fundația OutNobel. Damadian, absolvent mai întâi al Facultății de matematică la Universitatea Wisconsin (1956), apoi al Facultății de

medicină la Albert Einstein School of Medicine, Yeshiva University (1960), este primul, atestat de documente, care a dezvoltat un aparat de Rezonanță Magnetică Nucleară (RMN) de scanare a corpului uman cu scop de diagnostic, de exemplu, al cancerului. A realizat primul aparat în 1977, iar prima scanare datează din 2 iulie 1977. A primit un patent în 1974 pentru concepția aparatului și alte 45 pentru îmbunătățirile aduse. În 1978 a pus bazele unei corporații care a scos pe piață primul aparat comercial în 1980. Realizările sale au fost atestate de-a-lungul timpului astfel: este inclus în enciclopedia inventatorilor, ca fiind inventatorul imagisticii de RMN (1987); primește Medalia Națională pentru Tehnologie de la Președintele Reagan (1988); patentul său este confirmat de Curtea Supremă a SUA (1997); primește premiul Lemelson acordat de *Massachusetts Institute of Technology* (2001). În 2003 este complet ignorat la acordarea premiului Nobel pentru fiziologie și medicină, care este atribuit americanului Paul Lauterbur și britanicului Peter Mansfield. Compania sa a făcut o publicitate imensă, cumpărând spațiu publicitar în valoare de cca 1,4 milioane USD, după revista Science (SUA) din aprilie 2004, cumpărând pagini întregi în ziarele americane *New York Times*, *Los Angeles Times*, *The Washington Post*, dar și în ziare din Suedia, Franța, Germania, ș.a. pentru a aduce la cunoștința opiniei publice comportamentul ne-etic al Comitetului de atribuire al Premiului Nobel. Acest Comitet conform statutului său nu revine asupra acordării premiilor și nu mai face nici un comentariu public. Prof. Morariu a încheiat patetic: *toate adevărurile sunt ușor de înțeles odată ce au fost descoperite; problema este să le descoperi*. A spus-o Galileo Galilei.

Semnatarul acestor rânduri, care a colaborat și publicat lucrări cu prof. Gheorghe Benga, a prezentat personalitatea academicianului Benga, descoperitor al primei proteine canal – *aquaporina 1* – pentru apă din membrana celulei roșii umane, *înaintea* lui Peter Agre (SUA), căruia i s-a acordat Premiul Nobel pentru Chimie pe anul 2003; deși, subliniez, prof. Gh. Benga *merita și el* acest Premiu fiindcă a publicat cu mulți ani înainte această descoperire în reviste din SUA, de exemplu în *Biochemistry* (1983), ș.a. Așa cum apreciază și prof. George Emil Palade, laureat al Premiului Nobel pentru medicină (1974), a fost o *greșeală regretabilă omiterea lui Gh. Benga din grupul de laureați Nobel pentru Chimie pe 2003*.

Licențiat, după absolvirea Facultății de Medicină a UMF Cluj (1967) și al cursurilor de zi ale Facultății de Chimie a Universității “Babeș-Bolyai” din Cluj (1972), cu o teză de master în chimia fizică (1973), Gh. Benga are o carieră științifică de excepție în peisajul științei românești și internaționale. A primit foarte multe premii, este dr.h.c. a numeroase Universități și a conferențiat ca *invited speaker* și *invited professor* în zeci de mari Universități, Institute și Laboratoare ale lumii. Lista lor este prea lungă numai pentru a le cita. Este autor a peste 21 cărți, monografii și manuale de lucrări practice apărute în țară și în marile edituri ale lumii științifice, *Springer*, *CRC Press Boca Raton, Florida, USA*, *Annals of New York Academy of Sciences etc.* A publicat peste 450 de articole în marile reviste internaționale, citate de peste 1300 de ori de *Science Citation Index*.

Cum bani de publicitate internațională, nici vorbă să existe pentru a putea urma exemplul Damadian citat mai sus, la sugestia unor mari personalități ale lumii științifice de azi, din Grecia, SUA, Japonia, care cunoșteau prioritatea descoperirii lui Benga, acesta a întocmit o formă inedită de protest, o PETIȚIE pe care a trimis-o Comitetului Nobel în care demonstrează prioritatea descoperirii sale cu câțiva ani *înaintea lui Agre care nici măcar nu a citat* (datorie elementară !) lucrările lui Benga, apărute, culmea, în

reviste americane de primă mână! Această petiție care se află pe site-ul www.ad-astra.ro/benga/support a primit 3650 de semnături de recunoaștere și de sprijin ale cercetătorilor din 40 de țări. Printre semnatarii din România se numără și 152 membri titulari, corespondenți și de onoare ai Academiei Române (între care toți biochimiiști și toți membrii Secției de științe chimice). Pe site-ul www.ad-astra.ro/benga se pot vedea și zeci de “recunoașteri publice/colective” ale priorității prof. Benga în descoperirea *aquaporinei* din partea unor foruri științifice și academice, precum și a 20 de manifestări științifice internaționale. Această solidaritate internațională este impresionantă și anticipăm că va avea un impact asupra acordării Premiilor în viitor fiindcă în ultimele decenii atribuirea acestora a căpătat și o accentuată tentă de altă natură, binecunoscută de noi români....

Carierea de excepție a prof. Gh Benga nu și-a spus, cu siguranță, ultimul cuvânt, dar cu certitudine se poate anticipa că rezultatele sale s-au înscris deja în Pantheonul Științei și Culturii din România.